

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 49. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252802298736/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Oxford i omkring ét Aar og tre Maaneder. I denne Tid levede jeg i Sus og Dus; næsten hver Dag inviterede mine Universitetskammerater mig til Frokost eller Middag. Det kalder Studenterne i Oxford »take common«. I lang Tid kaldte de mig ikke andet end »Myn Heer«. Det Navn havde jeg faaet ved en Tilfældighed, og oven i Købet af en Barber, som troede at jeg og min Kammerat var Tyskere. Han vidste ikke hvad vi hed, saa han gentog Gang paa Gang denne Betegnelse for at vise at han ikke var helt blank i Tysk, selv om han i Virkeligheden kun kendte disse to Ord. De omkringstaaende hørte Barberen gentage denne Titel og troede at vi hed saadan, og længe gik jeg udelukkende under dette Navn i Oxford. Det var der jo ikke noget fornærmende i, saa jeg gjorde ikke noget særligt for at rette Misforstaaelsen. Det var maaske aldrig kommet frem hvad jeg i Virkeligheden hed, hvis ikke jeg havde truffet en Student ved Navn Holber. Ham gjorde jeg opmærksom paa at vi havde samme Navn, og da det senere viste sig at vi ogsaa lignede hinanden af Væsen, opstod der et nært Venskab imellem os. Jeg sagde tit for Sjøv at vi nok var af samme Familie. Vores fælles Forfader skulde saa være kommet over til England med Knud den Store.

Jeg maa tilstaa at jeg af mange Grunde føler mig knyttet til Oxforderne. Her er et Eksempel paa deres Venlighed og Gavmildhed imod mig: Da jeg havde boet næsten to Aar i Oxford og tænkte paa at rejse hjem – jeg stod faktisk allerede rejseklar – var der én af mine Medstuderende der bad mig om en Samtale under fire Øjne. Han sagde at jeg skulde bide Hovedet af al Skam og fortælle ham, hvordan det stod til med min Økonomi. Han lovede mig paa hele Kollegiets Vegne en betydelig Sum i Rejsepenge, hvis jeg bare vilde tage imod den. Dette hjertelige Tilbud og den utrolige Gavmildhed der laa bag det gjorde mig næsten stum. Men jeg manglede ikke Penge, saa jeg afslog med Tak. Det er et Spørgsmaal hvilken af Delene der er mest forbløffende, hans gavmilde Tilbud

DET FØRSTE BREV

eller mit stædige Afslag. Pladsen i dette lille Skrift tillader mig ikke udførligt og i Enkeltheder at fortælle hvor mange og hvor store Tjenester Oxfordstuderterne prøvede paa at gøre mig. Ganske vist er Englænderne ret slemme til at prale af deres egne Dyder, og hos de fleste af dem har jeg bemærket en Airogance som er særegen for dette Folk. Men den Fejl ophæves af deres mange gode Egenskaber. Jeg kendte dem godt nok til at vide at jeg kunde opnaa lige hvad det skulde være ved at smigre dem, men jeg holdt mig for god til den Slags. Oxfordstuderterne beundrede mig for min Ædruelighed og Redelighed, men især for min Munterhed. Munterhed med en passende Til-sætning af Vid er noget Englænderne er meget begejstrede for. De har selv megen Humor og elsker Vittigheder. De troede iøvrigt jeg var Præst eller i det mindste Kapellan – det var de Ord i mit Eksamensbevis »naar blot han intet afstedkommer som er den gejstlige Stand uværdigt« som førte dem paa Vildspor. Derfor plejede de der udraabte mine herlige Egenskaber gerne at indlede med Ordene: »This gentleman is in order«, det vil sige: »denne Herre er ordineret«. De fleste mente ogsaa jeg var en gammel teologisk Rotte. De beundrede min Evne til at gribe alle Argumenter i Luften og vende dem mod mine Modstandere. For Englænderne er sløje Debattører. Til Gengæld er de Mestre i Bibelfilologi, Eksegese, Kirkehistorie og Patristik. Ved nogle Studeringer trænger man til Bunds i Tingene, andre kan man kun brillere med; nogle Mennesker virker lærde, andre er det i Virkeligheden. Kontinentets Lærde gaar helt op i polemisk Teologi og Videnskabshistorie, de svælger i Systemer og lærde Tidsskrifter, og paa den Maade bliver de hurtigt til omvandrede Leksika. Englænderne forsker grundigere; derfor gaar de langsomt frem og er Lærde før de synes at være det. Efter min egen Mening talte jeg Latin langsomt og hakkende, men Englænderne syntes jeg talte det hurtigt og flydende. De gør nemlig meget lidt ud af Øvelser i Talekunsten – jeg traf faktisk kun én der talte et

nogenlunde ordentligt Latin, nemlig Dr. Smalridge; selv Bibliotekar Hudson, som dog regnes for én af sin Tids store Filologer, var ingen Undtagelse. Oxfordstuderterne disputerer ganske vist offentligt, men saa ynkeligt og ubehjælpsomt at de bliver hundeanst bare de ser et fremmed Ansigt, de sveder, bliver stumme, taber Traaden af bare Skræk for at blive til Grin for de tilstedeværende, som de ikke betragter som Tilhørere, men som mavesure Kritikere.

Til sidst rejste jeg fra Oxford til London, hvor jeg flittigt besaa alt hvad der var at se uden Betaling. Jeg kom tilfældigvis sammen med én af mine Venner ved Navn Peder Holm ind i Baptistkirken netop som en senil gammel Kone skulde til at modtage Daaben. Peder Holm havde altid sin Hund med sig, og den havde mere Kendskab til Jagt end til de baptistiske Daabsritualer. Naar den saa noget svømme i Vandet optog den resolut Forfølgelsen, og den gav ikke op før den havde sat Tand i sit Bytte og bragt det tilbage til Bredden. Nu blev den gamle Kone dykket ned i Vandet. Hunden, som var vant til at lystre det mindste Vink, blev ophidset over al den Postyr. Den blev saa jagtivrige som aldrig før, gav sig til at løbe og vilde have styrtet sig i Vandet hvis ikke dens Herre havde grebet den i Halsbaandet og holdt den tilbage. Ved at være saa hurtig i Vendingen reddede han os fra en Ulykke. Men Baptisterne lod os ikke gaa helt ustraffet bort. De gav os en dundrende Opsang og smed os ud af Menigheden.

Endelig gik jeg om Bord paa et svensk Skib og ankom efter fem Dages Sejlads lykkeligt til Helsingør. Derfra begav jeg mig ad Landvejen til København. Mit Helbred var ganske godt dengang, bortset fra at jeg ikke kunde taale at drikke Vin. Naar jeg gjorde det brusede Blodet paa en mærkelig Maade i Aarerne paa mig – det var for Resten ganske nyttigt for en ikke særlig velbeslaet Person som mig. Men mine Kammerater drillede mig for det. Nogle af dem grinede ad mig; de troede jeg var afholdende af reli-